

Feljegyzés a Sztanyiszlavszkij-kör megindításáról – 1950.

A Magyar Színház- és Filmművészeti Szövetség alakuló ülésén legfontosabb feladatként jelölték meg az ún. Sztanyiszlavszkij-körök létrehozását. E célra külön Sztanyiszlavszkij-kör Bizottságot szerveztek, amelynek vezetésére Gellért Endrét kérték fel. A dokumentum a szövetség Sztanyiszlavszkij-körének megindítását és első eseményeit foglalja össze.

Szakmai továbbképzés céljából megindítottuk a Sztanyiszlavszkij-körünket 1950. november 25-én. Az volt az elgondolás, hogy a *Színész munkája*⁶¹ című kötetet vesszük át fejezetenként, egy előadó összefoglalja a fejezet gondolatmenetét és lényegét, a hallgatók megvitatják, és saját tapasztalataikkal illusztrálják a tételeket. Az Üzemi Bizottság 10 példányt vett a könyvből, hogy a tagok az előadásra már elolvassák a soron levő fejezetet és alapjuk legyen a hozzászóláshoz, vitához. A könyvet később, még november folyamán a tagság 75%-a megvette.

Az első előadást november 15-én Körmöczy László rendező tartotta. A tagság teljes létszámban megjelent. Eleven vita alakult a fejezet által érintett kérdések körül, egyes hozzászólások elkalandoztak a tájékoztatásaink körülményei, a reggeli zsúfoltság felé.

A második előadást Miklóssy György színész tartotta a könyv második fejezetéről.

A harmadik előadást Vass Irma a harmadik fejezetről. Ezen az előadáson Benkő Miklós igazgató hozzászólásában felvetette az alaposabb elmélyedés, a részleteiben kimerítőbb megvitatás és a gyakorlati példákkal történő alátámasztás szükségességét. Egyszersmind vállalta, hogy az általa javasolt módon ő tartja a következő előadást. Ebben betegsége megakadályozta.

A negyedik, ötödik és hatodik előadást Gulyás Sándor rendező tartotta Sztanyiszlavszkij pályájáról és a Művész Színház működéséről. Alapos, szemléletes, konkrét előadás volt. A tagság kedvező kritikával fogadta.

A hetedik előadást a Szegedi Pártbizottságtól Fodor elvtárs, kazánkovács, hídépítő tartotta az *Élet hídja*⁶² előadásunkra folyó próbák keretében a hídépítés technikájáról és a hídépítés hőseiről. Az előadás hasznos volt, segítette a reális játékot és reális figurák kialakítását.

Nyolcadik előadásunk a folyó héten lesz: Révai elvtárs kongresszusi felszólalását ismerteti Vass Irma tagtársunk, utána vita.

Kilencedik előadást Körmöczy László fogja tartani április első hetében Gorcsakov cikkével (Tyeatr 1951. febr. szám), Sztanyiszlavszkij egy rendezői délelőttiének a lefolyásáról.

További előadásokat tapasztalt, idősebb színészeink már a *Színész munkájából* tartják: a IV. fejezetet Károlyi István színészünk foglalja össze és vezeti a vitát. Részben már Békéscsabán fog folyni az előadássorozat, ahol hetenként vehetünk elő egy-egy fejezetet a Sztanyiszlavszkij könyvből, mert a tagságnak – nem lévén rendszeres próbái – több ideje lesz az olvasásra.

Eddig két hetenként voltak az előadások, ha valami elháríthatatlan ütközés (főpróbák, rendkívüli ülés) nem jött közbe. Békéscsabán hetenként tarthatjuk.

Hiányzott a Népművelési Minisztériumtól várt tanmenet és brossúrák, módszertani tanács.

Hiány volt, hogy gyakorlatilag nem illusztráltuk az elméleti fogalmakat, alaptételeket. Eredetileg tervbe vettük, hogy Gulyás Sándor bemutatja egyes színészekkel a

⁶¹ Konsztantyin Szergejevics SZTANYISZLAVSZKIJ: *A színész munkája*, ford. BALOGH Pál, KAROCZKAY Margit (Budapest: Hungária, 1950)

⁶² Háty Gyula: *Az élet hídja*. Bemutató: Nemzeti Színház 1951. február 13. Rendező: Gellért Endre.

helyzetgyakorlatokat, a képzelőerő körének szűkítését, tágítását célzó gyakorlatokat, ez azonban elmaradt.

Eredmény mégis, hogy felvetődtek Sztanyiszlavszkij módszerének a problémái kapcsolatban a mindennapi játékkérdéseinkkel, élesen kialakult a tudata, hogy el kell mélyedni Sztanyiszlavszkij rendszerében és eredmény, hogy többé-kevésbé rendszeresen, de az egész éven végig foglalkoztunk és foglalkozni fogunk színjátszásunk magasabb követelményei érdekében az élenjáró szovjet színjátszás alapjaival, példáival.

Amíg kötelező volt a tagság számára a megjelenés – az első 3 előadáson – megjelentek olyanok is, akik érdeklődés hiányában fegyelmezetlenül viselkedtek (ezek közül a rendbontó Kovács Antal énekkari tagunk volt, őt azóta fegyelmi vétségek sorozata miatt a színházból eltávolítottunk). A 4. előadástól kezdve önkéntes volt a részvétel, amiből 50 %-os lemorzsolódás lett, viszont kialakult az állandó kör, a teljes odaadás, érdeklődés, figyelem.

Jelzet: MNL OL P 2143-37. tétel – 1950.

Géppel írt tisztázat, pecsét és aláírás nélkül.